

Innhold:

Ny generalsekretær i Naturvernforbundet

Jørund Ubøe Soma er ansatt som ny generalsekretær i Naturvernforbundet. Den nye kosten betegnes som svært kunnskapsrik og har tidligere feiet opp etter bankkrise på åttitallet.

• side 3

Utdannelse med vilt pensum

Isfiske, fjellklatring, kano-paddling og skigåing. Dette er bare noe av innholdet i en ny tre-årig utdanning i villmarksturisme på Sønsterud Skogsskole i Hedmark. EU-penger gjør satsingen mulig.

• side 6

Miljøvern ga Statoil millioner

Statoil hadde aldri tenkt på å bruke borevæskens sin om igjen. Ideen sparte selskapet for 4,5 millioner kroner i fjor. I år blir det mye mer. Samtidig bedres vannmiljøet rundt boreområdene betydelig.

• side 8

Scooter-alarm

Direktoratet for naturforvaltning eller Direktoratet for ivaretagelse av pressgrupper? Ved å ta seg til rette får scooterkjørerne lett spill overfor myndighetene. (Foto: Rolf Sørensen/Samfoto)

Det er 42 000 av dem. De bråker, forurensrer og truer norsk natur. Snøscooter problematikken er kommet ut av kontroll. Det innrømmer Direktoratet for naturforvaltning. Samtidig vil DN's hovedvirkemiddel, økt kommunalt ansvar, gjøre situasjonen enda verre. Det mener Naturvernforbundet.

70 000 kilometer med ubrøytede vinterveier kan bli åpnet for snøscootere over hele landet. Tidligere miljøvernminister Thorbjørn Berntsen var svært klar når det gjaldt å forby dette. Situasjonen er langt mer usikker i dag. Nå vil Naturvernforbundet ha møte med miljøvernminister Guro Fjellanger.

• side 3

SFT får kjeft for Naturkrafts utslippstillatelse

Fellesaksjonen mot gasskraftverk og Naturvernforbundet vil anke SFTs utslippstillatelse til Naturkraft. En av årsakene er muligheten for å kompensere kravet til 90 prosent CO₂-rensing med kjøp av nasjonale utslippskvoter. Miljøvernerne peker på at regjeringens kvoteutvalg såvidt har begynt jobben med å utvikle kvotesystemet.

- Utidig innblanding i kvoteutvalgets arbeid, mener FIVHs Håvard Vaggen Malvik.
- Naturkraft kan bruke utbyggingen som pressmiddel mot kvoteutvalget, mener Lars Haltbrekken i Fellesaksjonen mot gasskraftverk.
- Uproblematisk, mener SFT-direktør Håvard Holm.

• side 4 og 5

Natur & miljø Bulletin
utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør: Tom Erik Økland
Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre
Adresse: Postboks 342, Sentrum, 0101 Oslo.
Besøksadresse: Skippergata 33
Tlf: 22 40 24 00.
Faks: 22 40 24 10.
Direkte: 22 40 24 + 25 (Økland), 23 (Toldnæs), 24 (Jahre)
E-post: redn@online.no

Abonnement:
199/år (privatpersoner), 500/år (bedrifter)
Annonser: Tlf: 22 71 92 20, Faks: 22 71 92 38.
Trykking: Gan Grafisk. Trykket på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:
Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.ngo.grida.no/naturvern>
E-post: naturvern@naturvern.no

Neste utgave: 12.2.1999. **norsk fagpresse®**

Forvalt naturen, for svingende!

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) forbauser med sitt forslag til løsning på snøscooterproblematikken. DN slår selv fast at ferdsel med de gneldrende farkostene er et økende problem, og bruker uttrykk som «alarmerende» og «ute av kontroll» for å beskrive tilstanden. DN vil gjøre noe med saken, og foreslår å løse problemet blant annet ved å overføre en større del av forvaltningsansvaret til kommunene.

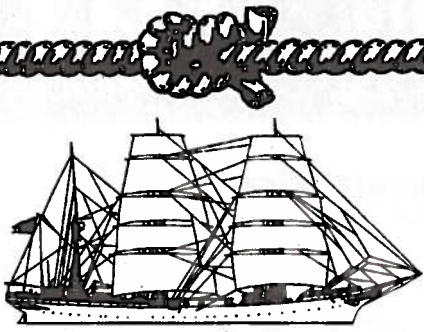
Dette rimer dårlig med erfaringene fra en rekke snøscooter-saker de siste årene. Naturvernforbundet og andre organisasjoner påklager stadig ulovlig ferdsel i utmark med snøscooter. Lovbruddene påklages til Fylkesmannen, som ofte gir organisasjonene medhold. Men kommunene gir enten blaffen i vedtakene, eller drøyer et år før de gir ny dispensasjon. De sitter for nær pressgruppene, og det er vanskelig å si nei. Dette bør DN vite meget godt.

Enda merkeligere blir saken når DN ønsker å åpne for motorferdsel på ubruyete veier vinterstid. I dag er ulovlig scooterkjøring størst problem nordpå. Med Sør-Norges uendelige kilometre med ubruyete veier, vil resultatet av en slik lovendring sannsynligvis ende med ytterligere eksplosiv økning i antall scootere. Og hvordan i alle dager skal man holde orden på at disse faktisk bare kjører på de ubruyete veiene?

DN kan ikke være med på å undergrave motorferdselloven. Direktoratet bør heller kjempe for sterkere styring, slik at loven faktisk overholdes. Det er god naturforvaltning. ■

Naturvernforbundet har flyttet!

Ny postadresse: Boks 342 Sentrum, 0101 OSLO
Besøksadresse: Skippergata 33
Nytt telefonnummer: 22 40 24 00

EN ANNERLEDES FERIE!
med Statsraad Lehmkuhl
sommeren 1999

Velkommen ombord!
Bli med å se Cutty Sark Tall Ships Race eller andre spennende seiltokt i Nordsjøen. Du vil få opplevelsen av å stå til ro, på utdelt m.m., selv om du ikke har vært til sjøs før! Be om selingsprogram!

Påmelding og informasjon:
Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl
Brødrenes, 5003 Bergen.
Telefon: 55 32 25 86 • Telefax: 55 32 08 79
www.lehmkuhl.no

Hedmarkskogbruket
Skog i trygge hender

Alarmerende og ute av kontroll

Det er 42 000 snøscootere i Norge. Disse skaper et alvorlig miljøproblem Ingen har kontroll over. Nå slår Direktoratet for naturforvaltning alarm. Samtidig skisserer de løsninger som vil gjøre situasjonen enda verre, mener Naturvernforbundet.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

«Alarmerende», «ute av kontroll» og «miljødeleggelses som ikke kan repareres innen overskuelig fremtid».

Slik karakteriserer Direktoratet for naturforvaltning (DN) situasjonen i Norge når det gjelder motorferdsel i utmark.

I dag finnes det omlag 42 000 snøscootere i Norge. Da loven om motorferdsel i utmark ble innført i 1977 var tallet omlag 7000. Nå innrømmer DN at utviklingen er i ferd med å komme ut av kontroll.

I et brev fra DN til Miljøverndepartementet heter det at «på enkelte områder og i deler av landet er utviklingen alarmerende. Det bør være i alles interesse å tydeliggjøre problematikken med tanke på å klargjøre aktuelle strategier framover».

Sterkt kritisk til DN

Naturvernforbundet er likevel sterkt kritisk til hvordan DN håndterer denne saken. Først og fremst fordi direktoratet ønsker å gi en større del av det lokale forvaltningsansvaret over til kommunene. DN mener dette vil bety en innstramning av dagens praksis. Naturvernforbundet er av motsatt oppfatning.

Naturvernforbundet påklager årlig en rekke saker når det gjelder ulovlig motorferdsel i utmark. Vi opplever ofte at vi får medhold hos den enkelte fylkesmann. Problemet oppstår når saken ender hos kommunene. Enten gir de blaffen, eller så gir de samme dispensasjon neste år. Likevel ønsker direktoratet å overlate forvaltningen til kommunene. Det virker ulogisk at DN skal skifte standpunkt når utviklingen har gått til det verre, sier fagkonsulent i Naturvernforbundet, Thor Midteng.

Vil danne presedens

Ifølge Midteng er det, naturlig nok, størst problem med snøscootere i de nordligste fylkene. I Sør-Norge er mange av kommunene mer restriktive med å gi dispensasjoner.

Her kan det fort bli en utglidning. Dersom kommunene i nord får et mer liberalt lovverk å forholde seg til vil det danne presedens for kommuner over hele landet. De kommunene som i dag er flinke vil måtte gi etter for press fra næringsliv og andre interessegrupper som vil ha loven på sin side.

Dobbelt riksveinett

Midteng mener DN hjelper til med å sementere en praksis stikk i strid med intensjonene i motorferdselloven. Ett av stridsspørsmålene er ferdsel på ubruyete veier vinterstid.

DN finner det ulogisk å nekte ferdsel vinterstid på steder det er motorferdsel om sommeren. Dette var tidligere miljøvernminister Thorbjørn Berntsen sterkt kritisk til, blant annet på bakgrunn av at det ubruyete veinettet i Norge er svært omfattende. Undersøkelser viser at det ubruyete veinettet i Norge utgjør omlag 50-70 000 kilometer, det vil si det dobbelte av riksveinettet, sier Midteng.

Hva mener Fjellanger?

Fordi den tidligere miljøvernministeren var svært klar i spørsmålet om motorferdsel i utmark ønsker Naturvernforbundet nå et møte med Guro Fjellanger for å få greie på hvor regjeringen står i denne saken.

Vi ønsker blant annet svar på hvorfor naturvernfaglige vurderinger fullstendig overkjøres av næringsinteressene. Vi ønsker og å samarbeide med andre organisasjoner. Dette har vært en hjertesak for friluftsfaglige organisasjoner i årevis, sier Midteng.

Grenseløs tilgjengelighet

Hvilken skade gjør snøscooteren i norsk natur? Ifølge Midteng finnes det vitenskapelige undersøkelser på at ferdsele forstyrrer dyrelivet, for eksempel villrein. Det er likevel støyen og den nærmest grenseløse tilgjengeligheten i sårbare områder som bekymrer ham mest.

Motorferdselloven er også utformet for å ta hensyn til folk. Det typisk norske, enkle og lette friluftslivet er bygget på fred og ro. Når vi samtidig vet at ethvert sårbart område blir tilgjengelig uten anstrengelser for den som har en snøscooter er det grunn til å være skeptisk, sier han. ■

Ny skipper i Skippergata

Jørund Ubøe Soma (51) er ansatt som ny generalsekretær i Norges Naturvernforbund. Jærbuen har bred bakgrunn fra presse, politikk, nærings- og organisasjonsliv.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Etter en turbulent tid på randen av politisk og økonomisk konkurser er Norges Naturvernforbund i ferd med å komme til hek-

tene i igjen. Vel installert i nye lokaler i Skippergata i Oslo har den 85 årige organisasjonen nå ansatt ny generalsekretær. Jørund Ubøe Soma begynner i stillingen 1. februar. Han overtar etter Terje Kronen som sluttet i høst.

Soma er trolig ukjent for de fleste. Skjønt folk som studerte for noen tiår siden vil kanskje huske mannen som startet Grønt Gras på Blindern, en økologisk organisasjon som i perioder tok makten fra Rød Front. Det var en prestasjon i 1972.

Soma er utdannet journalist og sosiolog. I tillegg til diverse praksis som journalist har Soma vært redaktør i Dagbladet Rogaland. Under bankkrisen var han informasjonssjef i Sparebanken Rogaland.

Leder i Naturvernforbundet,

Erik Solheim, ser fram til å få en ny generalsekretær i hus.

Soma har svært bred og solid erfaring. Han sier selv at det er mye han ikke kan. Jeg tror imidlertid at hans samfunnsmessige engasjement og hans bakgrunn fra presse og informasjon gjør at han vil ta ting kjapt. Jeg tror han vil virke som en samlende kraft i Naturvernforbundets sekretariat. Dette vil komme hele Naturvernforbundet til gode. Sekretariatet skal jo igjen fungere som et sentrallødd i organisasjonen, sier Solheim. ■

OSRAM
Kvalitet som lyser

Havnesejfen
støtter
arbeidet for
renere fjorder

STEINKJER

Miljøtrykkeriet i Oslo
gan grafisk as

Tlf.: 22 27 71 70 • Faks: 22 26 52 05
Tveitveien 156

VARDINGS TRYKKERI A/S
PB 130
1701 SARPSBORG

STS AS
Schweigaardsgt. 33

JØTUL®
«JØTUL, leverandør av miljø-
vennlige ovner og ildsteder»

SL Stor-Oslo
Lokaltrafikk a.s.

Tenk miljø, kjør kollektivt!
For opplysninger om rutetider, priser og
holdeplasser i hele Oslo og Akershus,
kontakt Trafikanten på tlf. 177.

Vi støtter
Naturvernforbundet
anonymt

Miljøvernerne anker

**Både Fellesaksjonen mot gasskraftverk
og Naturvernforbundet anker SFTs utslipps-
tillatelse til Miljøverndepartementet.**

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA OG
TOM ERIK ØKLAND

Fellesaksjonen mot gasskraft-
verk ga raskt uttrykk for at man
ikke kunne akseptere SFTs utslipp-
stillatelse.

– Kvotehandel skal ikke være
et argument for utbygging av
gammeldags og svært foruren-
sende teknologi. Naturkraft får
en mulighet til å kjøpe seg fri
som vi ikke kan akseptere. Der-
for vil vi anke saken, forteller
Lars Haltbrekken, styremedlem
i Fellesaksjonen.

Haltbrekken frykter at SFTs
tillatelse kan bli en bremsekloss
for utviklingen av ny teknologi
for gasskraftproduksjon.

– SFT må si nei

Naturvernforbundet har også be-
budet en ankesak. I en presse-
melding fra organisasjonen heter

**Kan spare seks
millioner på enøk**

Tromsø kommune tror de kan
spare seks millioner kroner på å
innføre enøk-tiltak i alle sine
bygninger, melder Kommunal
Rapport. Enøk-satsingen er et
samarbeidsprosjekt med Troms
fylkeskommune, Enøk-Nord og
Norges vassdrags- og energidir-
ektorat (NVE). NVE har bevilget
900 000 kroner til prosjektet. ■

**Smuglersprit
i renseanlegg**

Myndighetene i den danske byen
Helsingør har funnet en original
løsning for renseanlegget sitt. De
har nemlig begynt å erstatte gly-
kol med smuglersprit som rense-
middel i byens renseanlegg. Der-
med sparer kommunen penger,
og tollvesenet slipper bryet med
å omdestillere spriten, melder
Kommunal Rapport. ■

det at Norge ikke kan møte fram-
tidens energiutfordringer med en
fossil epoke.

Håvard Vaggen Malvik, for-
skningskoordinator i Framtiden i
våre hender, er ikke fornøyd med
SFTs utslippstillatelse:

– SFTs tillatelse innebærer
økte utslipp av NO_x og CO₂.

Med de internasjonale forplikt-
elsene Norge står ovenfor, er det
ikke riktig å øke utslippene ytter-
ligere. SFT har sagt ja til gass-
kraftverk, men gitt strenge be-
tingelser. Det er ikke nok. SFT
må kunne si nei, sier han til
N&M Bulletin.

– Ekstremt strenge krav

I Naturkraft er man ikke bare
glad for utslippstillatelsen:

– Vi er fornøyd med å ha fått

▼ bakgrunn

Naturkraft har tillatelse fra
Norges vassdrags- og energi-
direktorat (NVE) til å bygge
to gasskraftverk, et på Kollsnes
i Hordaland og et på Kårstø
i Rogaland. Hvis anleggene blir
bygd, vil de produsere til sam-
men 6,1 TWh per år.

Naturkrafts søknad om ut-
slippstillatelse estimerte anleg-
genes samlede CO₂-utslipp til
2,24 millioner tonn per år. Nor-
ges samlede utslipp av klima-
gasser var på 59 millioner tonn
i 1996, omregnet til mengde
CO₂. Hvis gasskraftverkene
bygges, vil de utgjøre Norges
største enkeltutslipp av klima-
gasser på fastlandet.

Kyoto-avtalen forplikter
Norge i forhold til CO₂-utslipp.
For tiden øker utslippene for
hvert år som går. Denne tren-
den må snus hvis Norge skal
klare å oppfylle kravene. Fort-
setter utviklingen vil vi slippe
ut 12,3 millioner tonn mer CO₂
i 2010 enn det Kyoto-avtalen
tilsier.

utslippstillatelsen på plass. Vi
er også fornøyd med at tillatelsen
åpner for virkemidler fra
Kyoto-avtalen, som handel med
CO₂-kvoter. Men selvsagt er
enkelte av kravene veldig stren-
ge. Det vi er mest bekymret for at
kravet om reduksjon av NO_x-ut-
slippene. Det baserer seg på en
teknologi som ikke vil være til-
gjengelig før i år 2003 eller
2005. Dette er ekstremt strenge
krav, strengere enn noen andre
i Europa har, sier informasjons-
sjef i Naturkraft, Gro Mjellem.

Hun mener at det er usikkert
om det vil være teknologisk
mulig å innfri kravene til NO_x-
reduksjoner.

Mjellem avkrefter medieryk-
tene om at Naturkraft vil anke
vedtaket:

– Vi har ikke avgjort at vi skal
anke vedtaket. Det vi har sagt er
at vi vil bruke de nærmeste tre
ukene til å vurdere vedtaket, sier
hun. ■

SFT har gitt Naturkraft en
utslippstillatelse som krever
90 prosent reduksjon i CO₂-
utslippene. Begrunnelsen er
Kyoto-avtalens krav til
utslippsreduksjoner. Utslippene
kan reduseres ved teknologiske
forbedringer, eller ved at
Naturkraft kjøper CO₂-kvoter
innen det nasjonale kvotesyste-
met. Systemet er i dag knapt
nok i startgropa. Foreløpig vet
man ikke engang om gasskraft-
verk faktisk vil bli omfattet av
kvotesystemet.

SFT krever også at Natur-
kraft må redusere NO_x-utslip-
pene vesentlig. I utslippstil-
latelsen var NO_x-utslippene
estimert til 662 tonn per år. SFT
har gitt tillatelse til utslipp
av 300 tonn NO_x årlig innen
2005, og deretter 150 tonn
årlig. NO_x medfører lokal sur
nedbør. De to gasskraftverkene
er planlagt i områder med øm-
findtlig vegetasjon. Dessuten er
tilførselen av langtransportert
forurensning stor.

– SFT spekulerer om framtida

**I utslippstillatelsen for Naturkraft åpner
SFT for kvotehandel, flere år før inn-
stillingen til regjeringens kvoteutvalg vil
være opplest og vedtatt. Miljøbevegelsen
mener tillatelsen er utidig innblanding
i kvoteutvalgets arbeid.**

N&M Bulletin
RUTH SCHUKALLA OG
TOM ERIK ØKLAND

– SFT foregriper begivenhetens
gang og spekulerer om framtida.
Kvoteutvalgets innstilling skal
være klar ved årtusenskiftet. Der
er foreløpig svært usikkert hva
utvalget kommer fram til, og vi
vet heller ikke hva som skjer in-
ternasjonalt. Det er mulig at en
kan finne fram til et fornuftig
kvotesystem på sikt, men når
SFT gir en utslippstillatelse som
baserer seg på kvotesalg blir det
feil rekkefølge på ting. Det kan
de gjøre når kvotesystemet er på
plass, sier forskningskoordinator
Håvard Vaggen Malvik i Fram-
tiden i våre hender.

Lars Haltbrekken, styremed-
lem i Fellesaksjonen mot gass-
kraftverk, er også skeptisk til at
tillatelsen gis med henvisning til
det nasjonale kvotesystemet.

– Naturkraft kan nå starte
utbyggingen av de to anleggene.
Prisen er på fem milliarder kro-
ner. Hvis anleggene er ferdig før
kvotesystemet er fastsatt, kan
Naturkrafts eiere bruke de fer-
digstilte anleggene som et press-
middel for å få et kvotehandel-
system som passer dem, mener
Haltbrekken.

Ifølge Haltbrekken vil det
nasjonale kvotesystemet tidligst
være ferdigbehandlet politisk i
2001.

Alt i det blå

Regjeringens kvoteutvalg, eller
«Utvalget som skal utrede et na-
sjonalt kvotesystem for klima-
gasser», har nettopp påbegynt sitt
arbeid. Lederen for kvoteutvalget,
Eva Birkeland, ønsker ikke å
kommentere SFTs utslippstillat-

else, men hun bekrefter at det
foreløpig ikke er klart for kvote-
handel her til lands.

– Det finnes ikke noe nasjon-
alt kvotesystem i dag, sier Birke-
land.

Hun bekrefter også at det er
uklart hvor omfattende det fram-
tidige kvotesystemet skal bli, og
om det i det hele tatt skal gjelde
for gasskraftverkene:

– Ifølge mandatet skal kvote-
systemet i hvert fall omfatte
bedrifter som ikke er ilagt CO₂-
avgifter, men utvalget skal også
vurdere andre aktører. Det er en
av oppgavene å vurdere om og
hvordan det skal gjøres, sier hun.

Birkeland tror imidlertid ikke
at SFT-vedtaket vil legge før-
inger for kvoteutvalgets arbeid.

– Vi har fått et mandat og en
tidsfrist å forholde oss til. Kvote-
utvalgets innstilling skal være
ferdig innen 31. desember 1999,
og det er usannsynlig at vi blir
ferdige før det. Tidsfristen er
knapp nok som den er, sier hun.

Birkeland forteller at utvalget
har hatt noen møter og satt bort
enkelte utredningsoppdrag. Hun
kan ikke si noe om hvordan et
framtidig nasjonalt kvotesystem
vil forholde seg til internasjonale
regler for kvotehandel:

▼ fakta

• **Utgangspunktet for utvalg-
ets arbeid er Kyotoprotokollen
med Norges utslipps-
forpliktelse. Forpliktelsene
innebærer at landets
klimagassutslipp i perioden
2008-2012 ikke skal være
mer enn en prosent høyere enn
i 1990.**

• **Utvalgets arbeid skal ende
med en skisse for et nasjonalt
kvotesystem.**

– Vi forholder oss til man-
datet som sier at det skal komme
et internasjonalt marked for
CO₂-kvoter en gang, sier
Birkeland, men innrømmer at
hun foreløpig kjenner lite til det.

Ser ikke problemet

SFT-direktør Håvard Holm ser
ikke på kvotedelen i utslippstil-
latelsen som et problem.

– Disse spekulasjonene virker
nokså merkelige på meg. Det
ville vært pussig om vi skulle la
være å gi en slik tillatelse på
grunn av at et utvalg jobber med
saken, sier Holm.

– *Men er det ikke mulig at
arbeidet med kvotetildeling fak-
tisk kan ende med at Naturkraft
ikke kan delta i det nasjonale
kvotesystemet?*

– Det er umulig for oss å vite.
Vi har kun holdt oss til mandatet
for kvoteutvalget i vårt arbeid.

– *Er det riktig av SFT å
akseptere sterkt forurensende
teknologi så lenge det faktisk er
mulig å bygge mindre foruren-
sende anlegg?*

– Her kan jeg bare vise til til-
latelsen. Jeg kan ikke drøfte
hvordan tillatelsen er korrekt
eller ikke så lenge den faktisk
er gitt.

– *Men er tillatelsen gitt i tråd
med prinsippet om best til-
gjengelig teknologi?*

– Ja, i realiteten har vi stilt
enda strengere krav. Det kunne vi
gjøre fordi vi har tatt med kvote-
alternativet.

Glad for kvotehandel

Informasjonssjef Gro Mjellem
i Naturkraft er glad for at SFTs
utslippstillatelse stadfester prin-

sippet om kvotehandel. Uten
kvotehandel vil det være umulig
å konkurrere med andre bedrifter
i utlandet, mener hun:

– Vi har fått anerkjennelse for
at kvotehandelen skal gjelde, og
det er vi glade for. Vi kan ikke
rense bort hele utslippskvoten,
sier Mjellem.

Men hun beklager at det kan
ta tid før regelverket for kvote-
handel vil være på plass.

– Naturkraft er avhengig av
kvotehandel for å kunne drive
i konkurranse med andre bedrif-
ter i Norden og i Europa. Vi
håper derfor å få kartlagt ramme-
betingelsene for kvotehandel
snarest. Det gjelder jo ikke bare
Naturkraft men hele det norske
næringslivet. Vi venter ikke at
det kommer på plass før som-
meren, men det bør skje raskt,
mener hun.

Mjellem mener at prinsippet
om kvotehandel ligger nedfelt
i Klimameldingen, og ser det
som uproblematisk at SFTs ved-
tak kommer før resultatene
av kvoteutvalgets arbeid forelig-
ger. ■

Kalenderen

8.-9. februar: NGU-dagene,
treff for geologi-interesserte
brukere og fagpersoner, Knut
S. Heier konferansesenter.
Arr: Norges geologiske under-
søkelser. Tlf: 73 90 40 11.

20.-21. februar: Nordisk
seminar om solidaritet og glo-
balisering, Stockholm. Arr:
Friends of the Earth Sweden,
tlf: +46 643 70 51.

1.-3. juni, 1999: Inter-
nasjonal konferanse om inte-
grert bærekraftig avfalls- og
vannforvaltning. Arr.: The In-
ternational Council for Local
Environmental Initiatives, tlf:
+45 45 16 92 00.

4.-6. juni, 1999: Landsmøte
i Naturvernforbundet, Lom i
Oppland, Arr: Naturvernfor-
bundet. Tlf: 22 40 24 00. ■

Ny utdannelse i Norge

Pulk i stedet for pult. Klatreutstyr framfor kladdbok. Utmarksturisme er en av Norgest raskest voksende næringer. Fra høsten 1999 vil Sønsterud Skogskole tilby en tre-årig utdannelse i faget.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Sønsterud Skogskole i Hedmark vil fra høsten av kunne tilby en ny tre-årig utdannelse i villmarksturisme. Selv om utdannelsen ikke

bare er av praktisk art, søker skolen å tilby en utdanning hvor elevene tilbringer broarten av studietiden ute i naturen.

Målet er å skape en utdannelse innen en raskt voksende utmarksnæring. Dette er Norges første og

eneste utdannelsesstilbud innen villmarksturisme og friluftsliv på videregående nivå.

EU støtter

Utdanningstilbudet blir utviklet parallelt, og i samarbeid med, Søndra Viken Skogbruksskole i Värmland. Begge skolene har fått pengestøtte fra EU for å utvikle tilbudet.

– Vi vet av erfaring at mange elever søker skogbrukskursene våre samtidig som de har sterkest interesser for skog og utmark generelt. Dette nye tilbudet vil fange opp denne gruppen, sier

rektor Eyvind Haarr ved Sønsterud Skogskole til N&M Bulletin.

Egen utdannelse

Skolen vil uteksaminere tolv elever i året til å begynne med. Grunnkurset starter høsten 1999 og de første vil være ferdig utdannet våren 2002.

– Det er meningen at tilbudet skal fungere som en selvstendig utdannelse, men den gir også studiekompetanse for studier på høgsolenivå innen turistnæring og utmarksfag, sier Haarr. ■

Alt i sikkerhetskurs.

Tlf.: 33 07 32 04 Faks: 33 07 32 05
33 07 32 14 E-post: borrehh@online.no

NITO

Norsk Filmtrykk

Flintegaten 8, N-4016 Stavanger, Norway
Tlf: +47 5158 8140

LARVIK HAVN

Sjekk våre miljøs@ker på nettet:

www.lysline.no

Om du ikke ser adressen
for bare trær, gjentar vi:

<http://www.norske-skog.com>

www.statkraft.no

www.statnett.no

www.grip.no

HAFSLUND

www.hafslund.no

VEIDEKKE

www.veidekke.no

www.din-internettadresse.no

tesa tetningslister holder på varmen

Besøk vår
stand på ENØK-senteret
for demonstrasjon

BDF Beiersdorf AS Tlf. 22 90 79 50 • Fax 22 32 55 03

**Du kan redusere dine energi-
kostnader ved å tette dører og
vinduer med tesa tetningslister**

Nærmeste farge-, bygg- og/eller jernvare-
forhandler vil kunne hjelpe deg med et riktig
valg for nettopp ditt hjem.

forbo

FORSHAGA

LINOLEUM

– Et ansvarlig miljøvalg –

Linoleum er i dag det eneste gulvbelegget som er
miljømerket med Svanen.

Som verdens største linoleumsprodusent tar Forbo ansvar
for miljøet.

I Norge legges det nå store arealer med linoleum på
bl.a. Rikshospitalet og Gardermoen.

forbo

FORSHAGA

ET NYTT
GULV HVET
20. SEKUND

Leangbukta 40, N-1370 Asker
Telefon: 66 77 12 00, Telefaks: 66 77 12 40

Tjente millioner på gjenbruk

Statoil har funnet ut at de kan bruke borevæske på oljefeltene om igjen. Dermed er de litt mer miljøvennlige, samtidig som de tjener gode penger.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

– Dette er først og fremst et ressursbesparende tiltak, sier overingenør ved Statoils boreavdeling, Arild Saasen. Sammen med Geir Løklingholm har han stått i spissen for en av Statoils mest vellykkede miljøsatsinger i året som gikk; gjenbruk av borevæske på plattformene.

Borevæske brukes både som smøring og avkjøling ved boring av oljebrønner. Væska fungerer også som stabilisator for trykket i brønnene og er med på å transportere ut steinmassene som blir igjen etter boringen. På norske felt brukes to typer borevæske; vannbasert og oljebasert. Den oljebaserte blir samlet opp og behandlet. Den vannbaserte blir tradisjonelt sendt rett i sjøen etter bruk, med velsignelse fra myndighetene.

– Det er forsvådd ingen giftige stoffer i borevæska, men vi mener likevel summen av stoffene til en viss grad kan være med å forringe vannkvalitet og vekstforhold for fisk, sier Saasen.

Kombinasjonen mindre kjemikalier i sjøen og mindre bruk av ressurser er ifølge Saasen bakgrunn for at Statoil i fjor satte i gang prøveprosjektet med gjenbruk av borevæske.

Nær maks utnyttelse

Årlig foretar Statoil omlag 60 borer, og den vannbaserte væska brukes i anslagsvis 80 prosent av boringene. På de fire feltene som var med i prosjektet, klarte Statoil å bruke 30 prosent på nytt. Saasen forklarer at dette er nær opp til maks av det som er praktisk mulig. Resten av væska følger med steinmassene som blir igjen etter boringen, og går på sjøen.

I tillegg til å bruke mindre borevæske, peker Saasen på miljøgevinsten av å redusere transport av kjemikalier fra fastland og ut til feltene.

God butikk

Gjenbruksprosjektet har dessuten vært svært god butikk for Statoil.

– Vi har regnet ut at vi sparer omlag 200 000 kroner på hver boring ved å bruke væska om igjen, sier Ellen Munkvold, leder for Statoils enhet for boring og brønn.

I fjor ble rundt 6600 kubikkmeter væske gjenbrukt. Dette tjente Statoil til sammen 4,5 millioner kroner på. Selvsagt ga det mersmak, og i tida fremover har selskapet et uttalt mål om systematisk å øke gjenbruksvolumet. Munkvold forteller dessuten at ordningen skal utvides til alle Statoils felt.

– Måtte være kreative

– Hvis det er både miljøvennlig og gunstig økonomisk, hvorfor i allverden har ikke Statoil begynt med dette tidligere?

– Vi har rett og slett ikke tenkt på det tidligere, sier informasjonssjef Trude Måseide.

Hun forklarer at Statoils null-filosofi om at virksomheten ikke skal skade mennesker, nå også er utvidet til å gjelde ytre miljø. Dermed måtte selskapet gå i tenkeboksen for å finne nye og bedre løsninger.

– Når vi satte oss mål om å bli bedre, måtte folk tenke kreativt og finne nye løsninger, sier Måseide.

Hun understreker at gjenbruk av borevæske er en svært god løsning, og nå håper hun flere selskaper også vil være med på ordningen. ■

HALDEN KOMMUNE
TEKN. DRIFT

aktivt og mangfoldig
miljøarbeid

ENEBAKK
KOMMUNE

MELAND
KOMMUNE

Kommunalteknisk avdeling

LILLEHAMMER KOMMUNE

Kommunen med vernet kulturlandskap
og bygningsmiljø, rent vann og kilde-
sortering.

Besøk våre Internettsider
<http://www.naturforvaltning.no>

NORGESFØR
ROMANENS TRYGGE VALG

Norgesfôr AS
Skippergata 33, 0154 OSLO
Tlf.: 22 00 71 50
Fax: 22 42 99 55

Oslo Vei er en kommunalt bedrift som tilbyr effektive og konkurransedyktige tjenester innen planlegging, prosjektering, bygging, drift og vedlikehold av veier.

Ta kontakt for et uforbindtlig tilbud eller spør etter vår markedsavdeling.

OSLOVEI

Herslebs gt. 19, 0561 Oslo
Tlf: 22 66 20 20. Faks: 22 66 22 20.